

ÆNIGMATA EX ISAIA COLLECTA.

a. Principes ejus in medio illius, quasi lupi rapientes predam.

XIV. Vers. 30. « Et quasivi deis virum, qui interponeret sepiem, et stareret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam : et non inveni. »

XV. Cap. xxxii, vers. 11. « Vivo ego, dicit Dominus Deus : nolo mortem impia, sed ut converteratur impius a via sua, et vivat. »

XVI. Vers. 32. « Et tu (filii hominis), es eis quasi carmen musicum, quod suavi dulicite sono canitur : et audiunt verba tua, et non faciunt ea. »

EX DANIELE.

I. Cap. iii, vers. 10. « Non oportet nos de hac re responderemus tibi. Ecce enim Deus noster, quem collimus, potest eripere nos de camino ignis ardantis, et de manibus tuis, o rex, liberare. Quod si noluerit, notum sit tibi, rex, quia deos tuos non collimus, et statuum aureum quam exeristi, non adoramus. »

II. Vers. 40. « Sicut in holocausto arietum et taurorum, et sicut in milibus agnorum punguum :

sic fiat sacrificium nostrum in conspectu tuo homo placet tibi : quoniam non est confusio identibus in te. »

III. Cap. vi, vers. 22. « Deus meus misit Annum suum, et conclusit ora leonum, et non cœverunt mihi : quia coram eo justitia inventa in me. »

IV. Cap. ix, vers. 7. « Tibi, Domine, justitia : nobis autem confusio, sicut est hodie. »

V. Cap. xii, vers. 22. « Angustia sunt mihi undique : si enim hoc egero, mors mihi est : si autem non egero, non effugiam manus vestras. Sed melius est mihi absque opere incidere in manus vestras, quam peccare in conspectu Domini. »

Aurea vox est Susanna.

VI. Vers. 36. « Semen Chanaan, et non Iudeus species decepit te, et concupiscentia subvertit tuum : sic faciebat filius Israel, et illi timens loquebantur vobis : sed filia Iuda non sum iniquitatem vestram. »

VII. Vers. 59. « Reclite mentitus es et tu in catuū : manet enim Angelus Domini, gladium heus, ut secet te medium. »

ÆNIGMATA.

EX ISAIA.

i. Cap. 40, vers. 22. « Consummatio abbreviata inundabit justitiam, » q. d. Paucitas Iudeorum a Deo abbreviata est adeo, ut videatur esse consummatio, id est, consumptio et interitus eorumdem, faciet ut justitia et salutis Dei se propaget et diffundat per omnes gentes, easque quasi inundat: vide dicta Isaiae x.

ii. Vers. 27. « Computrescat jugum a facie olei, » q. d. annis servitus evanescet a facie gratiae et consoletur.

iii. Cap. ii, vers. 41. « Egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet. Et requiescat super eum spiritus Domini. » Virga Jesse est beata Virgo, de qua germinavit flos Christus, super quem requievit septuplex spiritus Domini.

iv. Vers. 6. « Habitabit lupus cum agno : et pardus cum hado accubabit : vitulus, et leo, et ovis simul morhabuntur, et puer parvulus minabit eos. » Lupi, pardi, leones sunt gentes barbare, que ad fidem Christi conversae ferociam posuerunt, et cum vitulo, et ove, id est, cum filiis Christianis, pacifice et amice versantur, similitudine se a puer, id est a simplici pastore, regi.

v. Vers. 10. « In die illa (erit) radix Jesse, » puta Christus gloriatus, qui stat in signum, id est, vexillum, « papa rum, ipsum Gentes depreca-

buntur, et erit sepulcrum ejus gloriosum. »

vi. Cap. xii, vers. 3. « Hauietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris, » q. d. Ut Iudei omnites de petra quasi de fonte biberunt, ita Christiani de Christi fontibus bibent aquas doctrinae et gratiae adest.

vii. Cap. xii, vers. 1. « Onus Babylonis, » q. d. Minæ et oracula tristia contra Babylonem. « Super montem caliginosum, » q. d. Contra Babylonem, quæ caligine vaporum Euphratis et fumi prodentis ex eo fatus dominus et foec obligatur, vos, o Persa, levate signum, id est, vexillum militare. « Ego mandavici sanctificatis meis, » puta Persis, qui quasi milites et sacerdotes mihi conservati sunt, ut mea justitia maectent et immolent impios Babylonios.

viii. Cap. xiv, vers. 12. « Quomodo cecidisti de celo Lucifer, qui manu oriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabis gentes? qui dicebas in corde tuo : In celum condescendam, super astra Dei exaltabo solium meum, sedebi in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo. Verumtamen ad infernum detrahesis, in profundam lacum, » q. d. Quomodo, o Baltasar monarca, qui splendore et gloria videbaris esse quasi lucifer stellæ, ac in fastu quasi Lucifer, Angelorum olim princeps, de throno monarchia tua, quasi de celo, corruisti spoliatus regno et vita, ac dejecsus in tartara?

ix. Vers. 24. « In die illa erit Altissimus Egypti et Assyri, hereditas in medio terre, cui benedixit Dominus exercitum, dicens: Benedictus populus meus Egypti, et opus mannum meum Assyri: hereditas autem mea Israel, » q. d. Egypti et Assyri jam inter se inimici, sub Christo conspirabunt in unam Ecclesiam, ac cum Israelitæ colent verum Deum, ideoque ab eo benedicuntur: Dei enim hereditas est Israel, id est, populus Christianus in Israele ortus.

x. Cap. xxi, vers. 1. Onus deserti maris, q. d.

Prophecia minax contra Babylonem, quæ cum faciat mare gentium, nume a Deo per Cyrus desolabitur, et redigetur in desertum. « Sicut turbinis ab Africa ventum, » ita « de deserto venit turbæ et turbo Persarum et Medorum contra Babylonem. »

ÆNIGMATA EX ISAIA COLLECTA.

xi. Vers. 29. « De radice colubri egredietur regulus, et semen ejus absorbens volucrem, » q. d. Ex Davide et Ozia nasceretur Ezechias, qui gravis quam ipsi, vos, o Philistæ, affliget, ut videatur « obis esse basiliscus, qui suo aspectu et afflatur iam aves volantes necat et absorbet. »

xii. Cap. xvi, vers. 14. « In tribus annis, quasi anni mercenari, auferetur gloria Moab, q. d. Post tres annos vastabitur Moab a Chaldeis, qui ejus opes quasi pro mercede a Deo accipient, quia ei servierunt in expugnatione Jerusalem, et punitione aliarum gentium. »

xiii. Cap. xvii, vers. 1. « Va terra cymbala, quæ est trans flumina Ethiopia, qui mittit in mare legatos, et in vasis papyri super aquas te, angelii veloces, ad gentem convulsam et dilaceratam, ad populum terribilem, post quem non est aliud; ad gentem expectantem et concutantem, enijs diripuerunt flumina terram ejus, » q. d. Va Ethiopia, quæ superbe ostentat suas copias; cum eis nihil habeant præter inanem ostentationem, strepitum, et velut cymbali tintinnum; quæ sisa est trans Nilum, et per illum in navibus ex papyro mittit suo legatos et milites in Egyptum: nonni vastabitur per Sennacherib, et postea per Nabuchodonosor. Vos ergo, o Sennacherib et Nabuchodonosor, quasi angelii mei, ite, et vastate Ethiopia, qui sunt gens convulsa, id est, a me per vos convellenda et dilaceranda, esto videatur esse terribiles. »

xiv. Cap. xix, vers. 18. « In die illa erunt quinque civitates in terra Egypti, loquentes lingua Chanaan, et jurantes per Dominum exercitum : Civitas solis vocabitum una, » q. d. Quinque metropoles Egypti, id est, tota Egyptus suscepit fidem Christi. Deinceps verum colet et laudabit.

xv. Cap. xxii, vers. 1. « Onus vallis visionis, » q. d. Vide dicta superius cap. xvi, vers. 14.

xvi. Cap. xxii, vers. 1. « Onus vallis visionis, » q. d. Jerusalem vocatur vallis visionis, id est Propheta: erat enim sedes Prophetarum. Alludit ad montem Moria, id est visionis.

xvii. Cap. xxii, vers. 1. « Onus Tyri. Ululat, naves maris, quia vastata est domus, unde venire conceperant. »

xviii. Vers. 3. « In aqua multis semen Nili, messis fluminis fruges ejus, » q. d. Egyptus ex aquis Nili exundantis fit fertilis, et copiosum dat messem ac fruges.

xix. Cap. xxi, vers. 1. « Erubescere, Sidon, » quia tua colonia, et quasi filia, puta Tyrus, vastata est. « Ait enim mare : Non parturivi, et non peperi, et non enutrivi juvenes : mare, » id est Tyrus maris dominus, ita incolis et filiis per hanc cladem orbata est, ac si nunquam eos peperisset vel aliusset.

xx. Cap. xxi, vers. 1. « Transi terram tuam quasi flumen, filia maris, non est cingulum ultra tibi, » q. d. O filia maris, id est o Tyre, Chaldeus cingulum maris undique te ambienti, tibi admittit: illud enim terra implevit, itaque te expugnavit; transi ergo quasi captiva, non per flumen, sed per terram in Babylonem.

xxi. Vers. 6. « Vade, et pone speculatorum. Et

vidit » speculator « currum duorum equitum, ascensorem asini, et ascensorem camel. » Ascensor asini, id est Persarum vilium et servilium rex, est Cyrus; ascensor camel, id est, Medorum nobilium rex, est Darius: hosce duos speculatorum est hic Iasius, videlicet eos junctis curribus et copiis invadere Babylonem.

xxii. Vers. 8. « Et clamavit leo : Super speculum Domini ego sum, stans jugiter per diem, » q. d. Ego Iasius, quasi leo vigil, jugiter exubo, ut futura ex revelatione Dei discam et alias praenuntiem.

xxiii. Vers. 10. « Tritura mea, et filii arecae meæ qui audiri a Domino exercitum Deo Israel, annunfiavi vobis, » q. d. O Judæi, qui in Babylone fuistis, quasi in tritura, annunfiavi vobis ea quæ a Deo audiri a Babylonis excidio, et vestra liberatione.

xxiv. Vers. 41. « Ad me clamat ex Seir : Custos quid de nocte? Custos quid de nocte? Dixit custos : Venit manæ et noctis : si queritis, querite : convertimini, venite, » q. d. Ego Iasius videor audire Iudeum, adveniantibus Chaldeis pavidos, dicere excluditur: O excluditur, quid vidisti, quid sensisti nocte de Chaldeis? Quibus ipse respondet: « Venit manæ et noctis, » q. d. Instaur aurora, et tamen adhuc est noctis; quare si quis utilis excurrere, si quid foris querere, festinare, et querere, ac mox in urbem redire, antequam hostis evigilans persentiscat, vobisque reditum precludat.

xxv. Vers. 16. « Adhuc in uno anno, quasi in anno mercenari, et auferetur omnis gloria Cœsar. » Vide dicta superius cap. xvi, vers. 14.

xxvi. Cap. xxii, vers. 1. « Onus vallis visionis, » q. d. Jerusalem vocatur vallis visionis, id est Propheta: erat enim sedes Prophetarum. Alludit ad montem Moria, id est visionis.

xxvii. Cap. xxii, vers. 1. « Onus Tyri. Ululat, naves maris, quia vastata est domus, unde venire conceperant. »

xxviii. Vers. 3. « In aqua multis semen Nili, messis fluminis fruges ejus, » q. d. Egyptus ex aquis Nili exundantis fit fertilis, et copiosum dat messem ac fruges.

xxix. Cap. xxi, vers. 1. « Erubescere, Sidon, » quia tua colonia, et quasi filia, puta Tyrus, vastata est. « Ait enim mare : Non parturivi, et non peperi, et non enutrivi juvenes : mare, » id est Tyrus maris dominus, ita incolis et filiis per hanc cladem orbata est, ac si nunquam eos peperisset vel aliusset.

xxx. Cap. xxi, vers. 1. « Transi terram tuam quasi flumen, filia maris, non est cingulum ultra tibi, » q. d. O filia maris, id est o Tyre, Chaldeus cingulum maris undique te ambienti, tibi admittit: illud enim terra implevit, itaque te expugnavit; transi ergo quasi captiva, non per flumen, sed per terram in Babylonem.

xxx. Cap. xxiv, vers. 16. « Secretum meum

ENIGMATA EX ISAIA COLLECTA.

mihi, secretum meum mihi, vae mihi, » q. d. Vae mihi, quia explicare nequo horrenda supplicia peccatoribus a Deo decreta, quae mihi secreto ab eo revelata sunt.

XVI. Cap. xvi, vers. 14: « Morientes non vivant, gigantes non resurgent, » q. d. Superbi et tyranni, quales fuerant gigantes, moriantur morte eterna in gehenna, nee ad vitam beatam resurgent.

XVII. Cap. xvii, vers. 1. « In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro et grandi et fortis super Leviathan serpentem vectem, et super Leviathan serpente tortuosum, et occidet celum qui in mari est. » Leviathan, sive celus, hic est enigma diaboli, qui est serpens antiquus, fortis ut veleni: hunc occidet Deus, cum in die iudicet eum omni sua potestate, quam in hoc mundo exercuit, privabit, cumque detruderet in tartara ad mortem eternam.

XVIII. Vers. 6. « Qui indigendunt impetu ad Jacob, florebil et germinabit Israel, et implebit faciem orbis summe, » q. d. Apostoli, qui magni spiritu impetu concepcionibus Iacobensis, id est Iudeis, facient eos florem virtutibus, et impletum orbem semine Evangelii.

XIX. Vers. 8. « In mensura contra mensuram, cum objecta fuerit, judicabis eam, » q. d. Aequa mensura punies eam, ut magnitudinem pene admetat magnitudinem culpe.

XX. Vers. 11. « In siccitate messes illius conterunt, mulieres venientes, et docentes eam: non est enim populus sapiens, » q. d. Judei ita fam affligunt, ut inopes consiliis ab uxoriis suis docendi sunt, quid in tanta afflictione facti opus.

XXI. Cap. xxviii, vers. 9. « Quem docebit scientiam? et quem intelligere facit auditum? ablatatos a lacte, avulso ab uberibus, » q. d. Deus dum scientiam illis, qui se exultent a delicia carnalibus.

XXII. Vers. 10. « Quia manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi. » Sunt verba sammonian, qui per irrationem repetunt verba Prophetarum. « Manda remanda, etc. »

XXIII. Vers. 11. « In loquela enim labi, et lingua altera loqueretur ad populum istum, » q. d. Sicut Hebrewi subsumant lingua blesa Prophetas, ita subsumunt eos Chaldaei loquentes chaldaice, non hebreice; unde subdit.

Vers. 12. « Et erit eis verbum Domini: Manda remanda, manda remanda, expecta reexpecta, expecta reexpecta, modicum ibi, modicum ibi: ut vadant, et cadant retrorsum, et conterantur, et illaqueantur, et capiantur, » q. d. Illud illuserunt verbum Domini, ejusque preones dicendo, « Manda remanda, etc., » idcirco prosterrentur et capiantur.

XXIV. Vers. 20. « Coangustatum est stratum, ita ut alter decidat: et pallium breve utrumque

operire non potest, q. d. Non potestis me colere cum idolis, nec me cum iis in eodem templo collocare: templum enim meum, meaque religio angusta est, et me solum capit, non idola.

XXXV. Vers. 21. « Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus: sicut in valle, quae est in Gabaon, irasceretur: ut faciat opus suum, alienum opus ejus: ut operetur opus suum, peregrinum est opus ab eo, » q. d. Sicut Deus in Bala Pharasim, id est in monte divisionum, pugnans pro Davide divisi et dispersi Philistheos; et sicut in Gabaon pro Ioseph stitit solem, ut cedenderet Chananei: ita et nunc suos hostes dispersi et cedet, esto hoc opus vindictae ab eo sit quasi alienum: invitus enim punit is, cuius proximum est miserere.

XXXVI. Cap. xix, vers. 1. « Vae Ariel, Ariel civitas, quia expugnat David. Ariel, » id est leo, vel aries Dei, est Jerusalem: quia in ea erat altare, in quo arietes Deo immolabantur: quecunq; ipsa defensa est Deo, erat Gethsemani terribilis ut leo: at jam ab eo deserta et vastata, erit quasi aries jugulatus et immolatus divine vindictae.

Vers. 2. « Et circumvallabat Ariel, et erit tristis et mores, et erit mihi quasi Ariel, » puta quasi aris mee justitia immoluta.

XXXVII. Vers. 17. « Nonne adhuc in modo et in brevi convertetur Libanus in Charmel, et Charmel in salutem reputabitur? » Libanus pars Phoenicie, enigma est Gentilium, Charmel Iudeorum, q. d. Phoenices, hoc est Gentiles, per Christum florebunt fide et gratia, Iudei vero ipsi rebelli arescent et silvescent.

XXXVIII. Cap. xxx, vers. 6. « Onus jumentorum Austr, » q. d. Mine Dei contra Iudeos, qui quasi jumenta suis bonis onus fugient in Egyptum, quia Iudeos est ad Austrum: in itinere enim, puta in deserto, occurserit eis leona, vipers et reguli, qui eos lanabunt. Hoc est enim quod subdit. « In terra tribulationis et angustie leona, et leo ex eis, vipers, et regulus volans, portantes super humeros jumentorum divitias suas, et super gibbum camelorum thesauros suos, ad populum qui eis prodense non poterit. »

XXXIX. Vers. 33. « Preparata est ab heri Topheth, a rege preparata, profunda, et dilatata. Nutrimenta ejus ignis, et ligna multa: flatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam. » Topheth est enigma inferni, quia sicut in Topheth infantes cremabantur in honorem Moloch, ita in gehenna cremantur damnati ad libertum Diaboli.

XL. Cap. xxxii, vers. 14. « Gaudium onagrorum pascua gregum, donec effundatur super nos spiritus de celo, » q. d. Durabit Iudea vastitas, ut in ea non homines, sed onager pascentur, donec Christus in eis mittat spiritum fidei et gratiae, qui eos ad Deum et salutem convertat.

Vers. 17. « Et erit opus justitiae Pax, et cultus justitiae silentium, et securitas usque in sempiternum, » q. d. Merces fidelium erit, ut justificati

ENIGMATA EX ISAIA COLLECTA.

a Christo consequantur, primo, pacem conscientiae; secundo, silentium, id est, quietem et tranquillitatem summam; tertio, securam fiduciam beatitudinis aeternae.

XLI. Vers. 49. « Grandio autem in descensione salutis. » Id est, q. d. Ira Dei grandinabil, et percutient Iudeos, qui a vero Dei cultu, saeque gloria deseruerunt et descederunt, factique sunt instar agri deserfi et silvescentis.

XLII. Vers. 20. « Grandio autem in descensione salutis aquas, immittentes pedem bovis et asini, » q. d. O vos beatos, Apostoli, qui in omnes aquas, id est, in omnes populos, immittitis hoves et asinos, id est, operarios et predicatorios Evangelii.

XLIII. Cap. xxxiv, vers. 4. « Et tabescet omnis militia celorum, et complicabuntur sicut liber ceci: et omnis militia eorum defluat, sicut defluat folium de vinea et de fico, » q. d. In fine mundi stellarum de celo cadent, coquile ita obscurabuntur, ut tabescere et evanescere videantur.

XLIV. Cap. xli, vers. 2. « Quis suscitavit ab oriente iustum (abrahamum), vocavit eum ut se queretur? » dicit (id est dedit) in conspectu ejus Gentes, et reges obtinebant: dicit quasi pulvereum gladio ejus, sicut stipulam vento raptam arcui ejus, » q. d. Quis vocavit Abrahamum, eumque gloriousest et triumphatore de quatuor regibus, Genes., xiv, nonna ego Deus?

Vers. 4. « Quis haec operatus est, et fecit, vocans generationes ab exordio? Ego Dominus, primus et novissimus ego sum, » Deus enim est rex scelorum, ea constitutus, disponens et ordinans.

XLV. Vers. 27. « Primum ad Sion dicit: Ecce adsumt » Apostoli, et praecones Evangelii, « et a Jerusalem Evangelistam, » id est Evangelistas et predictores Christi et salutis, » dabo. »

XLVI. Cap. xlvi, vers. 8. « Edue foras populum cecum, et oculos habentem; surdus, et aures ei sunt, » q. d. Populus meus habet oculos, et tamen est cecus; quia eos claudit: atque habet aures, et tamen es surdus; quia eas oblitus munitus Dei. Rursum video non videt, audiens non audit; quia non vult vista et audita intelligere, et operi complere.

XLVII. Vers. 20. « Glorificabit me bestia agri, dracones et struthiones: quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, ut darem potum populo meo, electo meo, » q. d. Gentiles, qui in genitilismo vixerunt ut bestie et dracones, jam per Christianum facti homines, immo Angeli, glorificabant Deum; quia dedi eis flumina graefarum.

XLVIII. Cap. xlvi, vers. 5. « Hic scribet manus tua, Domino, » id est Domini ego sum servus: « et in nomine Israel assuminabitur, » id est, cognominabitur Israel, sive Israeltia.

XLIX. Cap. xlvi, vers. 1. Confractus est Bel, contitus est Nabo, » q. d. Babylon cum suis dies, Bel et Nabo, everea est et contrita.

LI. Cap. l, vers. 11. « Ecce vos omnes accendentes ignem, aceincti flammis, ambulate in lumine ignis vestri, et in flammis quas succendatis. » Peccator per peccata quasi per follem et ligna arida, accendit sibi ignem ire Dei, vindicet et gehennam; unde fit id quod sequitur: « In doloribus dormietis. »

LII. Cap. li, vers. 4. « Attende ad petram unde excisi esisti, et ad cavernam lacu de qua precisi esisti. » Excisio e petra et caverna, enigma est generationis Abrahah et Sarae sterilitum, ut petra est sterilis. Hebrei enim generare vocant adficere domum, et filios vocant *tamen*, quasi *abanim*, id est lapides, ex quibus quisque domum construit.

LIII. Cap. lii, vers. 11. « Recedite, recedite, exinde, pollutum nolite tangere: exite de medio eius, mundumini qui fertis vasa Domini, » q. d. Omnes populos, immittitis hoves et asinos, id est, operarios et predicatorios Evangelii.

LIV. Cap. liii, vers. 14. « Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum. Iste aspergit gentes multas, super ipsum continebat reges os sumum. » Est enigma Christi, qui inglorius fuit in nativitate, vita et morte, sed sanguine suo aspergit et ablit gentes omnes, ideoque ei ipse cum regibus suis se subdiderunt. Unde sequitur: « Quia quibus non est narratum de eo, audierunt; et qui non audierunt, contemplati sunt, » q. d. Gentiles ignorantes Deum et salutem, per Christum iam aspicerunt.

LV. Cap. liii, vers. 9. « Dabit impios pro seculitura, et divitem pro morte sua, » q. d. Deus impios et divites Christo subdet, in premium sue mortis et sepulture, ac nominatim faciet ut Joseph ad Arimathea, vir nobilis et dives, eum honorifice sepiet.

LVI. Cap. lix, vers. 13. « Pro saluince ascendit abies, et pro urtica crescat myrtus, » q. d. In Ecclesia pro virtute crescent virtutes.

LVII. Cap. lvi, vers. 10. « Speculatoris ejus ceci omnes, nescierunt universi: canes muti non valentes latrare, videntes vanam, dormientes, et amantes somnia: et canes impudenter nescierunt saturitatem, » hi canes speculatoris et excubitorum sunt enigma pravorum pastorum, qui non saluti gregis, sed suis gulari acedie, avaritie student. Unde explicant subdit: « Ipsi pastores ignoraverunt intelligentiam: omnes in viam suam declinaverunt, unusquisque ad avaritiam suam a summo usque ad novissimum: veniente, summanus vim, et implausum obririetae. »

LVIII. Cap. lvi, vers. 3. « Vos autem accedite huc, filii auguratrieis; semen adulteri et fornicatrix. Super quem lusistis? super quem dilatatis

ENIGMATA EX ISAIA COLLECTA.

os; et ejecisti linguam? numquid non vos filii sclesti, semen mendax? » Hæc sunt enigmata et tituli idololatrum et impiorum, qui auguris et superstitionibus dedit, non Dei, sed diemoni et impiatis sancti filii. Unde de his subdit: « Suscepisti adulterum (Deum alienum): dilatasti cubile tuum, et p̄p̄igisti cum eis fœdus: dilexisti stratum eorum manus aperta. Et ornasti te regi (Moloch idolo) unguento, et multiplicasti pigmenta tua. »

LIX. Vers. 16. « Spiritus a facie mea egredietur et flatus ego faciam. » Est enigma Dei, qui solus creat animas hominum, eisque spiritum vitalem, tum naturalum halitus, tum supernaturale gratia induit et inspirat.

LX. Vers. 19. « Creavi fructum laborum pacem » q. d. Pietatis et orationis fructus est Pax. Nam « impi » sunt « quasi mare fervens, quod quiescere non potest. »

LXI. Cap. LXI, vers. 3. « Ova aspidum ruperrunt, et telas araneas texerunt : qui comedunt de ovis eorum, morietur : et quod confutum est, erumpet in regulum. » Est enigma improborum, qui alios sua improbitate inficiunt, q. d. Sic ut aspis ovum ponere neglit, nisi aspidum et venenum: ita hi improbi ad eos improbitate referuntur, ut nil nisi improbum et noxiū emitantur: qui ergo eis se sociaverit, ab ipsis et cum ipsis non nisi exilium et pestem hauriet. Eosdem comparat telis aranearum futilibus, q. d. Improbi suis actibus semper nocent, prospicunt nunquam.

LXII. Cap. LX, vers. 8. « Qui sunt isti, qui ut nubes volant, et quasi columbe ad fenestras suas? » Nubes et columbe sunt unigeniti fidelium, qui predicantibus Apostolis turmatim ad Ecclesiā convolarant, sicut flante vento densa per aera volant nubes, ac imminentie pluvia gregatim columbe ad nidum revolant.

LXIII. Vers. 17. « Pro vere affaram aurum, et pro ferro affaram argentum; et pro lignis as, et pro lapidibus ferrum : et ponam visitationem tuam pacem, et propositos tuos justitiam. » Aliquid ad templum Judeorum, illique Ecclesiā comparat et preferit, q. d. Synagogas succedit Ecclesia, in qua omnia augustiora erunt, magisque magnificæ quam fuerint in templo. In ea enim adducam præfigura veritatem, pro umbra lucem, pro spiritu timoris et servitutis spiritum amoris et libertatis, pro paucis Judæis gentes omnes, pro bonis corporalibus charismata spiritualia, pro terrenis coelestia, pro temporalibus aeterna, pro humana divina.

LXIV. Cap. LXI, vers. 5. « Et stabunt alieni, et pascent pecora vestra : et filii peregrinorum agricola et vinitorum vestri erunt. Vos autem, Sacerdotes Domini vocabimini, ministri Dei nostri. » Pastores, agricultores et vinitorum sunt Episcopi, et pastores Gentium: sacerdotes sunt apostoli et hierarchæ.

LXV. Cap. LXIII, vers. 4. « Quis est iste, qui ve-

nit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis sue. » Hoc enigma Angeli proponunt de Christo descerteante, et debellante demones, omnimesque principes et populos Gentium, eis per idololatriam et sceleris subditos, quibus Christus id resolvens respondet. « Ego, qui loquor justitiam, et propagator sum ad salvandum. » Instant Angelii: « Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcantum in torculari? » Respondet Christus: « Torecula calcavi solus, etc., conculavimus eos in ira mea : et aspersus erat sanguis eorum super vestimenta mea, » q. d. Rubricatus sum tum sanguine proprio, in passione mea effuso ; tum potius sanguine hostium, quos per passionem et mortem meam debellavi.

LXVI. Vers. 16. « Abraham nescivit nos, et Israel ignoravit nos : tu, Domine pater noster, redemptor noster; a seculo nomen tuum, » q. d. Abraham nos curare et salvare nequit; unde videtur nos nescire et ignorare: at tu, Christus, nos curas et salvas: tu ergo es pater et redemptor noster.

LXVII. Cap. LXIV, vers. 1. « Utinam dirumperes celos, et descenderes: a facie tua montes defuerint. Sicut exstio ignis tabescerent, aque aderent igne. » Est enigma adventus Christi summe desiderati. Alludit ad adventum Dei in Sina, cum legem dedit Moysi: tunc enim præter mortem imribus violentis ignes et fulgura permiscentur. q. d. Utinam similiiter nuna ad nos, o Christe, in carnem descenderes, et gelu cordis nostri igne amoris tui divini liquefaceres, aquaque torporis et vitorum nostrorum in flammis fervoris et zeli converteres.

LXVIII. Cap. LXV, vers. 10. « Erunt campesitia in caulis gregum, et vallis Achor in cubile armamentorum, populi meo qui requirunt me. » Pro « campesitia » hebreo est « Saro » qui fuit locus Iudee laudissimum ob pascua. Similis fuit « vallis Achor. » Uterque locus est enigma et symbolum Ecclesiæ. Illi ergo promittit hic Deus, quod instar Saro, et valis Achor, erit compassus; quia nimis in ea fideles pascetur virgo Dei, Sacramentis, aliisque Dei charismatibus. Arumenta sunt pri robustiores in fide, qui apti sunt ad docendum et regendum: greges sunt infirmiores et subdili.

LXIX. Vers. 16. « In quo (Domino) qui benedictus est super terram, benedicetur in Deo amen: et qui jurat in terra, jurabit in Deo amen, » q. d. In Ecclesiâ Christi fideles jurabunt, et coenam Deum amen, id est verum, non falsum, puta idola que ante coluerunt, ideoque pariter vere a Deo amen, id est vero, benedicetur.

LXX. Vers. 20. « Non erit ibi amplius infans dicum, et senex qui non impletat dies suos, » q. d. Vero Christiani erunt perfecti in fide et virtutibus, quoniam puer centum annorum morientur.

ENIGMATA EX JEREMIA COLLECTA.

et, (id est), peccator centum annorum maledicetus erit. »

LXI. Vers. 22. « Secundum dies ligni » vita, « erunt dies populi mei, » q. d. Christiani vivent in eternum, ac si ex ligno vita in paradiſo comedenter.

LXXI. Cap. LXVI, vers. 24. « Egreditur, et videbunt cadavera virorum, qui prevaricati sunt in me: vermis eo, am non morietur, et ignis eorum non exstinguetur: et erunt usque ad saetiætem visionis omni carni. » Est enigma inferni et dannatorum; horum enim corpora eorum quasi casorum cadavera, pabulum ignis et vermis, spectaculum et probrum seculorum Dei, Angelorum, et Sanctorum omnium.

EX JEREMIA.

I. Cap. II, vers. 22. « Cursor levis explicans vias suas. » Cursor levis et velox, est enigma camelorum, que a cursu veloci dictur dromedaria, q. d. Sicut camela, dum astro libidine agitatur et furtit, procurrit ad marem: ita tu, o Jerusalæ, insana superstitione agitata procurristi ad idoli.

II. Vers. 24. « Onager assutus in soliditate, et in desiderio anima sua attraxit ventum amoris sui: nullus avertet eam: omnes qui querunt eam, non deficient, in monstruosis eius inventant eam, q. d. Sicut onager astutus libidine aurum attrahit, ut astum refrigeret, et astutus procurrit ad onagrum: ita tu tota contento animo et cursu procurris ad idola. Si quis te querat, ibi in deserto et soribus tuis fornicationis, id est, idolatriæ, te inveniet.

III. Vers. 31. « Numquid solitudo factus sum Israeli, aut terra serotina? » q. d. Nunquid inutilis et steriles fuï Israeli nisi est solitudo, aut terra quæ extra se nihil producit, vel sero? q. d. Minime: ego enim dedi eis terram lacte et melle manantem. « Quare ergo dixit populus meus: Recessimus, non veniemus ultra ad te? »

IV. Vers. 34. « In aliis tuis inventus est sanguis animorum pauperum et innocentium: non in fossis inventi eos, sed in omnibus que supra membra. » Est enigma accipitris, qui dum predam occidit, ejus sanguine clausus inficit, q. d. Tu, o Israel, instar accipitris involans in pauperes et innocentias, coram sanguine vestes tuas cruentasti: idque « non in fossis » more furum et latronum, sed in lucis et sylvis idolorum, quibus eos quasi victimas immolasti.

V. Cap. IV, vers. 3. « Novate vobis novale, et nolite severo super spinas, » q. d. Sicut in agro, ut sit capax seminis, spine prius evellende sunt, et ager arandus, ut fiat novale: ita et vos a spinis vitorum agrum cordis vestri expurgate, eumque humiliante et contritione arate; ut fiat novale capax seminis divini, puta gracie et virtutum. Unde explicans subdit: « Circumcidimini

Dominum, et auferete prepucia, » non carnis, sed et cordium vestrorum. »

VI. Vers. 7. Ascendit leo de cubili suo, et praedo Gentium se levavit. » His praedo et leo est Nabuchodonosor, et quis tyrannus; cubile ejus est Chaldea.

VII. Vers. 23. « Aspexi terram, et ecce vacua erat, et nihil; et celos, et non erat, lux in eis. Vidi montes, et ecce movebantur, » q. d. Tantus erit in exercicio Judeorum pavor et consternatio, ut eis celum et terra concuti, perire et interire videantur.

VIII. Cap. V, vers. 1. « Circuite vias Jerusalæ, etc., et querite in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, et querentem fidem: et propitiis ero ei, » sollicit Hierosolymæ propria omni virum. Virum, qui virtute solidâ sit vir, querit Deus: hunc pluris facit quam cunctum feminas: feminas sunt in virtute molles et instabiles. Similem virum Athenis querebat Diogenes.

IX. Vers. 6. « Idcirco percussit eos leo de sylva, lupus ad vesperam vastat eos, pardus vigilans super civitates eorum. » Triplic hic est enigma Nabuchodonosoris. Ipse enim primo, vocatur, leo, ob terrorum et fortitudinem; secundo, lupus, ob voracitatem; tertio, pardus, ob celeritatem et vigilantiam.

X. Vers. 14. « Ecce ego do verba mea in ore tuo in ignem, et populum istum in ligna, et vorabit eos, » q. d. Faciam ut oracula tua et mina tue sint effacia et re ipsa compleantur, ut quasi ignis conburant Judeos tanquam arida ligna.

XI. Vers. 31. « Numquid sepulcrum patens, » q. d. Chaldeæ suis sagittis validis configendo Judeos, mittent omnes ad mortem et sepulcrum.

XII. Cap. IX, vers. 21. « Ascendit mors per fenestræ nostras, ingressa est domos nostras, dispergit parvulos deforit, juvenes de plateis: » Mors est enigma Chaldeorum, ac tropologicæ damnorum et illecebrarum, qui non nisi exedes spirantem et mortes.

XIII. Cap. XII, vers. 5. « Si cum pedibus curreris laborasti: quomodo contendere poteris cum equibusc? » Si non potes minor, quomodo poteris major? si, o Jeremia, persecutioe ciuium tuorum Anathothiarum ferre non vales, quomodo feres vim et furorem Hierosolymitanorum? Tropologicæ, si verba mendacia sustinueris, quomodo sustinebis verbata et martyrium?

XIV. Vers. 13. « Seminaverunt triticum, et spissæ messuerunt, » q. d. Judei prospera sperant, sed adversa sentient: felicitas eorum in misericordia, copia in inopia, sementis in spinas converterunt.

XV. Cap. XIII, vers. 16. « Date Domino Deo vestro gloriam, » Deum colite, illique obedite, » an-

tequam contenebrescat, et antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos, » ad quos disfugietis in excidio urbis : « expectabitis lucem, et ponet eam in umbram mortis, et in caliginem. » Umbra mortis enigmata est rerum tristissimarum, summius angoris et periculi. Unde subdit :

Vers. 25. « Hunc sors tua, parsque mensura tua me, dicit Dominus, quia oblitus es mei, et confusa es in mendacio. »

XVI. Cap. xv, vers. 12. « Numquid foderabatur ferrum ferro ab Aquiloni, et ies? » q. d. Duri et senecti sunt Iudei, aequo ab Aquilonariorum Chaldei; ergo sociari non poterunt, nec fodus inter eos iniunxit durabit.

XVII. Vers. 19. « Si separaveris pretiosum a vili, quasi os meum eris, » q. d. Si te, o Jeremia, a ludentibus, impensis et incredulis Judeis separaveris, si mentem tuam et os mili meoque verbo, non nugas, nec vanitatis, consecraveris, eris os meum : quia iisdem quibus ego conceperimus et sermonibus uteris, egoque per te, quasi per os meum, verba mea eis tunc torbi enigmatio; ejusque efficacia et fructus erit quem subdit : « Converterent ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. »

XVIII. Cap. xvi, vers. 11. « Perdix fovi quis non peperit : fecit divitias, et non in iudicio : in dimidio dierum suorum dereliquerat eas, et in novissimo erit (id est, apparebit) insipiens, q. d. Sicut perdix furans ova aliena, illi incubans pullos excludit ; sed hi dum adolescenti, et vocem vere matris audiunt, ad eam avolant : illa et opes furio et fraudibus partes, a furibus et fraudulentibus ad alios veros dominos solvabunt.

XIX. Vers. 12. « Solium gloriae altitudinis a principio, locus sanctificationis nostrae, » q. d. Spem meam non defigo in hominem, sed in Deo, ad eisque subtilum præcessum meas transmiso : inde enim expecto sanctitatem, libertatem, et omnem bonum.

XX. Cap. xviii, vers. 14. « Numquid deficit de petra agri nix Libani ? aut evelli possunt aquæ erumpentes frigide et defluentes ? Quia oblitus est mihi populus meus, » q. d. Sicut nix et aquæ de Libano deficerò nequeant, sic neque in me, qui sum fons aquæ viva, honorum et beneficiorum fluxus in homines, presertim fideles, ut sunt Iudei, deficerè potest. Quomodo ergo ipsi eorum, et mei oblivi possunt ?

XXI. Cap. xx, vers. 3. « Non Phassur vocavit Dominus nomine tuum, sed pavorem undique Quia haec dicit Dominus : Ecce ego dabo te in pavorem, te et omnes amicos tuos : et corrigent gladio. »

XXII. Vers. 14. « Maledicta dies, in qua natus m : dies, in qua perire mea mater mea, non benedicta. » Maledictio haec est enigma maium et miseriaram, in qua per nativitatem quam per januam ingredimur. Unde mox subdit :

« Quare de vulva egressus sum, ut viderem laborem et dolorem, et consumerentur in confusionis dies mei? »

XXIII. Cap. xxi, vers. 8. « Ecce ego de vobis viam vita, et viam mortis. » Via mortis est : « Qui habitaverit in urbe hac, morietur gladio, et fame, et peste. » Via vita est : « Qui autem egredens fuerit, et transiugiter ad Chaldeos, qui obdistant vos, vivet, et erit et anima sua, quasi spolium, » q. d. Si resistatis Chaldeos, occidemini ; sin vos ei dedatis, vivetis : vult enim Deus ut vos ei subiiciatis, hancque subjectionis et captivitatis penitentiam, pro peccatis vestris sponsabilis.

XXIV. Cap. xxii, vers. 6. « Galaad tu mihi caput Libani, » q. d. Sicut Galaad caput est Libani, sic domus regia Davidis caput est Hierosolymæ.

XXV. Vers. 19. « Sepultura asini sepelitur (putata in sterquilino), rex Joakim occisus a Chaldeis) putrefactus et projectus extra portas Jerusalem. »

XXVI. Cap. xxxi, vers. 22. « Fama circumdabit virum. » Puta beata Virgo concipiet et pariet Christum.

XXVII. Vers. 23. « Benedic tibi Dominus, pulchritudo justitiae, mons sanctus, » q. d. Benedic tibi Deus, o Ecclesia, que decorata es omni justitiae et sanctitati.

XXVIII. Cap. xlvi, vers. 20. « Vitula elegans atque formosa, stimulator ab Aquiloni veniet ei, » q. d. Aegyptus opibus et deliciis instar vitule lascivientis exsultat ; at mox cohibetur eam Nabuchodonosor ventiens et Chaldeos, qui suis stimulis punget eam, ut nesciat quo sit veritas.

XXIX. Cap. xlvi, vers. 11. « Fertili fuit Moab ab adolescentia sua, et requievit in facibus suis : nec transitus est de vase in vas, et in transmigratione non abiit : idcirco permanxit gustus eius in eo, et odor eius non est immutatus, » q. d. Moab vicina Sodoma, ex ea traxit malos sapores et odores, id est malos mores et amores, quibus quasi fecibus semper insedit; quia nunquam fuit translata de vase in vas, id est quia nunquam suam sedem et viciniam Sodome reliquit, nec unquam abiit in captivitatem. Quocirca ut hos mutet, transferam eam in Babylonem, sicut vinum in fecibus suis vapidum, ut saporem et odorem mutet et emendet, ex eis in aliis vasis transfunditur. Unde subdit :

XXX. Vers. 12. « Mittam ei ordinatores et stratores laguncularium, et sternent eam, et vase eius exhaustur, et lagunculas eorum collident, » q. d. Mittam ei Chaldeos, qui sicut viatores sternent lagunculas, quasi vimam ex una in aliam transfusuri; sed revera vimam exhaustur, et lagunculas conterent, id est cives et opes Moab diripient et absument.

XXXI. Cap. li, vers. 7. « Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram : da

vino ejus biberunt Gentes, et video commotis sunt. » q. d. Deus calicem ire et vindicta sua, licet extrinsecus aureum et fulgidum, propinavit Iudeis et aliis Gentibus, quem hauientes turbati sunt, et per dolore quasi ebri et mentis emota efficiuntur. Calix hic est bellum et strages, quam omnibus intulit Nabuchodonosor.

XXXII. Vers. 9. « Curavimus Babylonom, et non est sanata : derelinquimus eam, et eamus manusquisque in terram suam : quoniam perversi usque ad celos iudicium. » id est supplicium et vulnus ejus. » Est vox Angelorum, vel potius genitum vicinaria, quae quasi medit curare volentibus Babylonem, eamque contra Cyrus defendere; sed videntes ejus cladem et excidium, differuerunt et ad eum redierunt.

XXXIII. Vers. 13. « Que habitas super aquas multas, locplex in thesauris, venit finis tuis pedalis precisionis tue. » Est enigma Babylonis ejusque excedi, q. d. O Babylon quae Ephrati circumdaris, et opibus astutis, venit clades quæ tibi finem afferset, teque exscindit, eaque pedalis, » id est regna, et quas ad pedem tuis sceleribus commensa.

XXXIV. Vers. 41. « Quonodo capta est Sesac, et comprehensa est inclita universæ terra? Sesac a est enigma Babylonis ; si enim primas alphabeticas Hebraicas litteras cum ultimi ordine retrogradi commutes « Sesac », id est quod « Babel ». Unde explicans subdit : « Quonodo facta est in stupore Babylon inter Gentes. »

XXXV. Vers. 60. « Scripsit Jeremias omne maius quod venirent erat super Babylonem, in libro uno, et dixit ad Saraiam : Cum veneris in Babylonem, et videris et legeris omnia verba hebreæ, dices : Domine, tu locutus es contra locum istum, ut disperderem eum. Cumque compleveris legere librum istum, ligabis ad eum lapidem, et projicies illum in medium Euphraten. » Hoc symbolum et enigma explicat, dum subdit : « Et dices : Sic submergetur Babylon, et non consurget a facie afflictionis, quam ego adduco super eam, et dissolvetur. »

EX TBRENI.

I. Cap. i, vers. 14. « Vigilavit jugum iniquitatum meum : in manu ejus convolute sunt, et impositæ collo meo. » Peccata sunt quasi funis et catena, ex quibus fit jugum implexum, quod collo peccatoris imponitur. Hoe vigilat, quia Dei vigilantis oculus semper obicitur, cumque stimulat ut stat tempore, puta implata peccatorum mensura, ea puniat et uilescatur. Unde sequitur :

II. Vers. 13. « Vocavit adversum me tempus (vindicta, id est vindictæ), ut » me « contereret; torcular calcavit Dominus virginis filia Juda, » cum eam in excidio quasi in torculari, per Chaldeos pressit et oppressit.

III. Cap. iii, vers. 63. « Sessionem eorum et resurrectionem eorum vide : ego sum psalmus eo-

rum, » q. d. Vide ut in omnibus locis, actibus et conventionib[us] me irrideant, in me psallant, et dicteria jacent. « Reddes eis vicem, Domine, iusta opera manuum suarum : dabis eis scutum cordis laborem tuum ; ut labore et dolore quas sentio undique tegantur et cingantur.

EX BARUCH.

I. Cap. m, vers. 15. « Quis invenit locum ejus (sapientia et prudentia?) et quis intravit in thesauros ejus? » Est enigma de vera sapientia, practica sciencia, que beat; non speculativa, que initiat : querit enim locum ejus ac modum, et viam eam consequendi, docetque eam non apud philosophos, sed apud Angelos; non in terra, sed in celo; non apud homines, sed apud Deum de gere, indeque accersandam esse. Unde subdit :

II. Vers. 16. « Ubi sunt principes Gentium, qui in avibus celi Induti, qui argenteum thesaurizant et aurum? exterminati sunt, et ad inferos descendunt: viam autem discipline ignoraverunt. Non est auditia in terra Chanaan, neque visa est in Theman. Filii quoque Agar, qui exquirunt prudentiam que de terra est, fabulatori, et exquisidores prudentie et intelligentie: viam autem sapientie nescierunt. »

Vers. 26. « Ibi fuerunt gigantes scientes bellum. Non hos elegit Dominus. Et quoniam non habuerunt sapientiam, interierunt proper stūpore suum insipientiam. » Subdit deinde, eam esse in celo apud Deum. « Quis ascendit in celum, et accipit eam, et eduxit eam de rubibus? Non est qui possit scire vias ejus : sed qui scit universa, novit eam, et adinvenit eam prudentia sua. Qui emittit lumen, et vadit, et vocavit illud, et obedit illi in tremore. »

Vers. 34. « Stelle autem dederunt lumen in custodis suis, et latente sunt : vocatae sunt, et dixerunt : Adamsimus : et luxerunt ei cum juventute, quiefecit illas. Hic est Deus noster. Hic adinvenit omnem viam discipline, et tradidit illam Jacob (et Jacobis, puta Moysi et Hebreis) puero suo, et Israel dilecto suo. »

III. Vers. 38. « Post haec in terris visus est, et cum hominibus conversatus est. » Ibique nos docevit ore suo veram et perfectam sapientiam, viamque ad celum et beatitudinem. Subdit deinde, sapientiam consistere in observatione mandatorum Dei, dum ait : « Hic liber mandatorum Dei, et lex quæ est in eternum : omnes qui tenent eam, peruenient ad vitam; qui autem dereliquerunt eam, in mortem. »

EX EZECHIELE.

I. Cap. vii, vers. 5 et 7. « Afflictio una, afflictio ecce venit : finis venit, venit finis, evigilavit adversum te : ecce venit. » q. d. Tuum, o Jerusalem, excedit imminet, instat tibi finis et ultima dies. Unde subdit : « Venit contrito super te, qui ha-

ÆNIGMATA EX EZECHIELE COLLECTA.

bitas in terra : venit tempus, prope est dies occisionis, et non glorie montium, » hebraice, non celestis vindemiorum, q. d. Nuper vindemiantes in montibus latum canebant celestis, nunc canunt threnos, plangentque in suis sramagm.

II. Vers. 10. « Ecce dies, ecce venit, egressa est contractio (id est germen primum, puta folliculus contractus), » floruit virga, germinavit superbia, » q. d. Superbia et impietas Judeorum primo quasi gemma, sive folliculus contractus, egressa est, mox floruit, et germinavit in virgam, quia Deus eos flagellabat. Hoc est enim quod subdit: « Iniquitas surrexit in virga (id est excretum in virgam) impietas. »

III. Vers. 23. « Fac conclusionem (minas basce omnes brevi sermone, quasi summa conclude): quoniam terra plena est iudicio (id est damnatione) sanguinum (puta sanguinibus iusto iudicio ad ea damnatis, et effusis), et civitas plena iniquitate. »

Vers. 26. « Conturbatio super conturbationem venit, et auditus super auditum, » q. d. Calamitas una super aliam veniet, rumor unus et numerus tristis mox alium adducet et excipiet.

IV. Cap. xvii, vers. 2. « Fili hominis, propone enigmam. Aquila grandis magnarum alarum, longo membrorum ductu, plena plumis et varietate, venit ad Libanum, et iulit medullam cedri. » Hec aquila est Nabuchodonosor, potens copius, et late dominans, qui ex Iudea cepit Joachim regem, eumque in Babylonem.

Vers. 7. « Et facta est aquila altera grandis, magnis alijs, multisque plumis: et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam, palmitis suis extedit ad illam, ut irrigaret eam, palmites suis ad aerolis germinis sui. » Hec aquila est Pharaon, vinea est Scideas et Iudea, que contra Chaldeos imploravit opem Pharaonis, sed frustra: nam uteque a Chaldeis cesus est. Ita explicit Propheta, vers. 12.

V. Cap. xxi, vers. 21. « Sletit rex Babylonis in divio, in capite duarum viarum, divinationem querens, communisca sagittas: interrogavit idola, extra consuluit. Ad dexteram ejus facta est divinitas super Jerusalem. » Nabuchodonosor omen cepit per duas sagittas, an contra Ammonitas, an contra Iudeos peregere deberet, cumque sagitta et sors caderet versus Jerusalem, contra eam perire.

VI. Vers. 23. « Tu autem, profane, impie dux Israel, cuius venit dies in tempore iniquitatis prefigita: Hec dicit Dominus Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nonne hæc est que humiliem sublevavit, et sublimem humiliavit? » Loquitur Scideas, impio et fodifrago, q. d. Cum humiliis esse, corona regni te evexit: nunc cum superbis, eadem te humiliabit et regno dejeicit. Unde subdit:

VII. « Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem poscam eam. » Pro « iniquitatem, » hebraice est

curvitatem, obliquitatem, q. d. Curvabo et deprimam secundo et tertio coronam. Scedecia.

VIII. Cap. xxxix, vers. 3. « Ecce ego super te, Gog, principem capitis Mosoch et Thubal, et circumagam te, et educam te, et ascendere te faciam de lateribus Aquilonis: et adducam te super montes Israel. » Gog et Magog erunt reges et gentes fere ac barbaræ, que pugnabunt pro Antichristo in Iudea residenti. Unde ibidem a Christo cedentur, et sepietentur in loco, qui inde vocabitur vallis multitudinis Gog, juxta urbem Amona, ut ait vers. 11 et 16.

IX. Cap. xl, vers. 3. « Ecce vir, cuius erat species quasi species eris, et funiculus lineus in manu ejus, et calamus mensuræ in manu ejus: stabat autem in porta. Et mensus est latitudinem addidit calamo uno, etc. » Vir hic est Angelus representans Christum; qui metuit et designat fabricam novi templi, omnesque ejus victimas. Hec est auctoritate Christi, puta nova Ecclesia Christiana, tam militantis quam triumphantis. Vide dicta cap. xl.

X. Cap. xliv, vers. 1. « Et convertit me ad viam portæ sanctuariorum exterioriorum, que respiciebat ad Orientem: et erat clausa. Et dixit Dominus: Porta hæc clausa erit: non aperierit, et vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam, eritque clausa principi. Princeps ipse sedebit in ea. » Porta clausa est B. Virgo, ex qua sine viri copula conceptus est Christus in eaque habitavit novem mensibus, ac per eam clausum transit, et salit in mundum. Deus Israel ingressus est per eam, puta S. Trinitas, scilicet Deus Pater, eam sibi desponsans et maritans: Deus Spiritus Sanctus, eam obumbrans et fecundans: Deus Filius, in ea carnem assumens.

XI. Cap. xlvi, vers. 1. « Ecce aquæ egrediebantur subter limen domus ad Orientem, et ecce aquæ redundantes, et traduxit me per aquam usque ad talos. Rursusque mensus est mille, et trauxit me per aquam usque ad renes. Et mensus est mille, torrentem quem non potui pertransire: quoniam intumescerat aquæ profundæ torrentis, qui non potest transvalari. » Haec aquæ et hic torrens est sapientia et doctrina Evangelica, et S. Scriptura, que abyssus est impenetrabilis.

XII. Vers. 12. « Et super torrentem orietur in ripis ejus ex ultra parte omnem lignum pomiferum: non defluet folium ex eo, et non deficit fructus ejus: per singulos menses afferet primitia, quia aquæ ejus de sanctuario egredientur: et erunt fructus ejus in cibum, et folia ejus ad medicinam. » Haec ligna, id est arbores, sunt Christiani, qui rigati aquis Evangelii, et sacre Scripturae, semper virtutibus frondent et fructificant. Fructus ergo sunt opera virtutum, quibus animus paschit; folia sunt ceremoniae, que salutarem conferunt instructionem et medicinam. Anagogie haec arbres et fructus sunt dones beatitudinis, puta visionis Dei, quibus Beati fruuntur in celo, ut

ÆNIGMATA EX DANIELE COLLECTA.

patet Apoc. xxii, 1. Unde et Ezechiel concludens hanc totam novi templi et urbis fabricam, cap. ult., vers. alt., ait: « Et nomen civitatis, Dominus ibidem. »

EX DANIELE.

I. Cap. ix, vers. 25. « Ab exitu sermonis, ut iterum edificetur Jerusalæm, usque ad Christum dum, hebdomades septem, et hebdomades 62 erunt, » id est universi hebdomades 69. « Et post hebdomades 62 additis septem annis dictis, id est post 483 annos) occidetur Christus. »

II. Vers. 27. « Confirmabit autem pactum nullius hebdomada una (q. d. Christus predicabit, nonumque testamentum institutum tribus annis cum dimidio,) et in dimidio hebdomadæ deficiet hostia et sacrificium. » Christus enim sua morte et sacrificio abolebit omnes Judeorum victimas.

III. « Et erit in templo abomination desolacionis: et usque ad consummationem et finem perseverabit desolatio, » q. d. Post, et ob necem Christi, Jerusalæm ejusque templum a Tito et Romanis desolabitur, haecque desolatio durabit usque ad finem mundi.

IV. Cap. xi, vers. 5. « Et confortabit rex Austri, etc., et post finem annorum federabantur: filia regis Austri veniet ad regem Aquilonis facere amicitiam, etc. » Recenset Daniel hoc capite tota usque ad vers. 36 bella gesta per 140 annos inter reges Austri, id est Egypti, et reges Aquilonis, id est Syrie: puta inter Ptolemeos et Seleucios, sive Antiochos: vide dicta Danielis xi. Totum ergo hoc caput est continuum enigma.

V. Vers. 37. « Deum patrum suorum non repu-

tabit (rex Aquilonis, puta; non tam Antiochus Epiphanes, quam Antichristus, cuius ille fit ypus et prodromus), et erit in concepiscientis feminorum, nec quemquam deorum curabit, quia adversum universa consurget. Deum autem Mæzim (id est fortitudinis) in loco suo venerabitur. »

VI. Vers. 43. « Et fit tabernaculum suum apudno inter maria, super montem inclytum et sanctum: et veniet usque ad summitatem ejus, et nemo auxiliabit ei, » q. d. In Apudno in monte sancto cedetur Antichristus.

VII. Cap. xii, vers. 6. « Usquequo finis horum mirabilium? Et audi virum qui induitus erat levatus, qui stabat super aquas fluminis, cum elevasset dextram et sinistram suam in colum, et jurasset per viventes in eternum, quia in tempore, et tempora, et dimidio temporis, » q. d. Per annum, et duos annos, et dimidium anni, puta per tres annos cum dimidio, durabit persecutio Antichristi. Unde subdit:

VIII. Vers. 11. « Et a tempore cum ablatum fuerit iuge sacrificium (ab Antichristo,) et posita fuerit abomination in desolacionem, dies 1290. » q. d. Persecutio Antichristi durabit dies 1290, id est tres annos cum dimidio.

IX. « Beatus qui expectat, et pervenit usque ad dies 1335, » nam post mortem Antichristi dabunt fidelibus sub eo lapsi, ut minimum 45 dies ad penitendum.

X. Vers. 13. « Tu autem (Daniel) vade ad praefinitum (ad mortem quæ omnibus statuta et praefinita est:) et requiesces, et stabis in sorte tua (inter electos et beatos) in finem dierum, in die iudicij.